

Gymnocladus is een weinig toegepaste boom, wat jammer is, want elk seizoen heeft hij een andere verschijningsvorm. 'In de zomer de transparante kroon, in de herfst de bladverkleuring en in de winter de grove takkenstructuur', aldus Frans van der Steen.

Tekst en fotografie: Emiel van den Berg

De vlinderbloemfamilie, de Fabaceae, heeft nogal wat leden die opvallen met hun bloei - onder andere Cercis, Laburnum, Cytisus - of hun samengestelde blad, bijvoorbeeld Wisteria, Robinia, Gleditsia en Maackia. Ook Gymnocladus is een boom die opvalt met zijn samengestelde of beter gezegd dubbel geveerde, blad.

In de wetenschappelijke naam Gymnocladus zijn de twee Griekse woorden gumnos en klados terug te vinden. Gumnos betekent naakt en klados twijg. De woorden verwijzen naar de schaarse vertakking van de boom. Het winterbeeld is een stam met slechts enkele stevige hoofdtakken. Fijne zijtakken ontbreken. Vandaar ook zijn Nederlandse naam doodsbeenderenboom. De wetenschappelijk naam verwijst eveneens naar het feit dat de takken alleen aan de top bebladerd zijn. Vandaar dat de kroon van Gymnocladus open is en goed zonlicht doorlaat. Gymnocladus kent zes soorten waarvan G. dioica voor Nederland de enige voldoende winterharde is.

GORDIJN

Frans van der Steen van BOA tuin- en landschapontwerpers bezoekt geregeld arboreta en kwam daar voor het eerst in contact met G. dioica. Wat hij bijzonder waardeert, is dat de boom elk seizoen een andere uitstraling heeft. "De transparante kroon in de zomer en de noestige takken in de winter maken de boom tot een bijzondere verschijning."

Gymnocladus loopt elk voorjaar als een van de laatste bomen uit, vaak pas in de tweede helft van mei, maar ontwikkelt dan in rap tempo (meestal dubbel) geveerd blad dat tot een meter lang kan worden. De breedte is slechts iets minder. Elk individueel blaadje is eirond, tot 8 cm lang en heeft een zwak toegespitste bladtop. Omdat de samengestelde bladeren alleen aan de uiteinden van de takken staan,

Doodsbeenderenboom dankt naam aan schaarse vertakking

Plantnaam: Gymnocladus dioica
Groeivorm: middelgrote boom, ovaalronde kroon
Blad: dubbel geveerd, tot 1 meter
Bloem: witachtige pluimen
Bijzonderheden: bijzonder wintersilhouet

FRANS VAN DER STEEN:

'In de winter mooi door afwezigheid'

heeft Gymnocladus een transparante kroon. "Dat zorgt voor prachtig filterend licht wat goed tot zijn recht komt bij moderne architectuur. Gymnocladus is geen boom die een gevel helemaal bedekt, hij vormt meer een gordijn in de lucht. Met Gymnocladus kun je een mooie overgang tussen verschillende ruimtes creëren. Heel anders dan bijvoorbeeld de linde of de eik, die vormen 'ondoorzichtige' blokken." Extra meerwaarde is de gele herfstkleur, waarbij het een bijzonderheid is dat de grote rode bladstelen, na het vallen van het blad, lang aan de boom blijven. Ook vanwege die lange bladstelen, waarvan de brede bladvoeten sterk op gewrichten lijken, luidt de Nederlandse naam doodsbeenderenboom.

MAATVERSCHILLEN

Van der Steen vindt Gymnocladus een waardevolle boom voor de winterperiode. "Dan valt hij op door zijn afwezigheid. Hij toont slechts een paar noestige takken, dat is alles. Ik waardeer dat als een architectonische kwaliteit." Als voorbeeld van een aanplant noemt hij een Franse

kasteeltuin waar hij een grote groep doodsbeenderenbomen plantte. "Die groep komt nu op leeftijd en elke keer als ik er ga kijken, valt me de steeds wisselende uitstraling op." Hij adviseert om bij het gebruik van dezelfde bomen in een grote groep eens niet te kiezen voor allemaal bomen met dezelfde maat. "Als je bijvoorbeeld in een stadspark verschillende Gymnocladus plant, kan het juist heel mooi zijn om te variëren. Met maten door elkaar laat je de tijd een grotere rol spelen." Belangrijk vindt hij het wel om de bomen zelf op de kwekerij uit te kiezen. "Gymnocladus is een unieke boom; die koop je niet op maat, maar op takstructuur. Veel andere bomen zijn eventueel met snoei te corrigeren, met Gymnocladus gaat dat moeilijk."

G. dioica kent alleen de witbonte cultivar 'Variegata' met onregelmatige witte vlekken op het groene blad. "Bontbladig gebruik ik niet vaak, maar soms is dat zeker aardig. Zo plantte ik in diezelfde Franse kasteeltuin een grote groep witbonte vederesdoorns. Die zorgen nu voor een spectaculair bosje."